

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.

V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, CE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Zakaj propadamo.

To vprašanje, katero je stavil pretečenega tedna „Slovenski Narod“ z ozirom na liberalno stranko, je treba, da premostrimo enkrat z obče slovenskega stališča.

Zakaj se krčijo tako rapidno slovenske meje na severu? Zakaj pada občinski zastop za zastopom v tuje roke? Zakaj je v nevarnosti Gorenjska? Zakaj se šopirijo Nemci bolj kot kedaj v Ljubljani? In tako naprej dolgo, dolgo pot samih zakaj.

Priznamo: imamo mnogo narodnih društev, dobili smo tudi strokovna društva in organizacije, imamo mnogo časopisov, imamo številne hranilnice, imamo celo svoje umetnike. In vendar nazadujemo! Številno in relativno z napredkom sovražnih in nevarnih nam narodov. Kje so vzroki? Majhen narod smo, ubožni smo, pobožni tudi in malozavedni tudi, vlada nas poleg tega še zatira. Vse resnice; pa zopet pridemo nazaj na gorenje vprašanje: zakaj smo taki in ne drugačni? Da smo mali, zato ne moremo kaj, a ubožnim nam ne bi trebalo biti vedno, istotako bi si lahko povzdignili narodno zavest, obče naobrazbo in ugled pri vladi.

Vse naše javno življenje trpi na dveh kardinalnih napakah. Lepa je navdušenost pri slavnostih, tudi „živijo“ pri vinu se prav lepo poda, a malo ali nič ne veljata oba, če nista izvedena praktično tudi v življenju. In naši narodni prvaki in voditelji so vse prej izvrševali, kot to, da so dosledno narodno zavest kazali in v javnosti povsod, in da so narodno zavest prenesli in na gospodarsko polje. Koliko se nemškuje v rodbinah naših voditeljev, kako se šopiri tuja govoreca na narodnih veseljih! Kako navdušeno zahtevamo na shodih slov. univerzo, in kako tiho prenašamo imenovanja zagriženih nemških profesorjev na naše učne zavode! In še celo gospodarsko polje. Nikjer ne gre bolje nemškim trgovcem kot v slovenski Ljubljani, in nikjer drugje bi se ne mogli tako nemoteno potegovati za svoje nemštvo. In koliko slov. trgovcev je pa uspevalo v središču Slovenije v zadnjem času, posebno ako se še ozremo na istočasni nemški napredek? Pa kako tudi, saj narodne zavesti nam niso znali vzgojiti naši voditelji ne s svojim vzgledom ne s svojim delovanjem. Na shodih so navdušeno govorili: naš jezik je ravnopraven v vseh javnih uradih in zastopih — v gostilnah so govorili z natakarnjem nemški, ker jih je le-ta tako ogovoril. Ob svečanih prilikah so propagirali geslo: „Svoji k svojim“, toda šli so takoj nato obedovat k „Slonu“ ali k „Maliču“. Priredili so veselice za tužne Korošce ali za drug naroden namen, a pecivo na-

ročali pri nemškutarskem peku, dekoracije in predpriprave izročili nemškim tvrdkam. In tako dalje, in tako dalje!

Kako naj nas respektira vlada, kako naši sovražniki, kakor jih radi nazivljemo, a s katerimi smo tako radi v najlepšem prijateljstvu? Kako naj gospodarski napredujemo, kako naj zaviramo vedno naraščajoče odpadništvo med sloji, ki so napram našim vodilnim krogom vendar le misera plebs, priprosto ljudstvo? Ta nedoslednost, ta neiskrenost in neodkritosrčnost v prvaskih vrstah seve ni ostala brez posledic za celo naše življenje. Saj kako bo revček z oguljenimi hlačami ali z delavsko sukno nastopal v javnosti norodno odločno, ako gospodje v fraku in cilindru smatrajo to za malenkost in za nedostojnost!

Pa neiskrenost, nedoslednost in frazerstvo niso gospodovali samo na gori omenjenih poljih, fraza obvladovala je tudi naše politično življenje. Govori so se topili rodoljubja, ljubezni za narod, zdihovalo se je nad krivicami, ki se nam gode, a v resnici so prodajali naši narodni zastopniki svoj narod za strankarsko svojo korist, ali pa so metali ljubljenu narodu peska v oči. Zahtevali so vseučilišče, srednjih in ljudskih šol se niso spomnili in tudi dosegli niso ničesar, kar bi pomenilo za slovenski narod znaten napredek. Prepričani smo, da če ne bi rodoljubni profesorji tiščali počasni voz srednješolske naše revščine vendar polagoma naprej, ne bi bili tudi za meter bližje cilju. Pa saj je dežela žrtvovala toliko in toliko, in mesto tudi. Istina, pa vse to le v momentani navdušenosti, ki je bila izsiljena, in od katere iskrenosti nismo pri našem narodnem zastopu docela prepričani. O zmiselnih, dosledno izvedenih in izvajanih slovenski narodni politiki se ne more govoriti, kjer velja fraza in kjer prevladuje moment in osebnost.

In bridko se je maščevala ta nedoslednost, neiskrenost in kratkovidnost nad našo narodno napredno stranko in to od stranke, ki dosledno izvršuje svoj program, ki zasleduje podrobno organizacijo, ki pa ima narodnost še le na drugem mestu. Da je prišlo tako daleč, je kriva napredna stranka sama, ker ni znala vzbuditi narodnostnega čuta dovolj, ker ni imela programatične, dosledno izvrševane politike. Zato je v prvi vrsti njena krivda na našem splošnem propadanju, na narodnem nazadovanju, na pomankanju narodne zavesti, na našem slabem gmotnem položaju, na vsemogočnosti klerikalizma.

„Narodovo“ žalovanje: zakaj propadamo, je zaradi tega tudi najhujša samoobtožba. Propadamo, ker smo desorganizirani; nazadujemo, ker smo uganjali enodnevno, veselično politiko, gospodarsko slabi smo,

ker podpiramo tužce; odpadi od stranke in naroda se množijo, ker si z nedoslednostjo in neiskrenostjo nismo vedeli pridobiti zaupanja, ker nismo stem mogli povzdigniti narodne zavednosti.

In rešitev naša? V doslednem, vsestranskem, narodno-organizovanem delu.

Tužna Koroška.

Med velikim številom pridevkov, katere imamo navado pristaviti mi Koroški deželi z ozirom na slovenski narod, je gorenji najnavadnejši. Da, zdi se nam celo nerazdružljiv s pojmom koroški Slovenec. In žal, ne po krivici!

Kdor je imel priliko obiskati brate onstran Karavank, in se je šel prilično čedno oblečen okrepčat v skromno vaško gostilno v Zilski ali Rožni dolini, tega so vedno vljudno nemški pozdravljali, če je odgovoril slovenski, je imel tudi priliko videti začuden obraz koroške Slovenke. Nič boljše ni bilo med potoma! Otroci, ki so se med seboj lepo pogovarjali v pristni koroški slovenščini, se ti ne upajo odgovoriti na slovensko vprašanje drugače kot nemški. Pa kako tudi, saj so gospod učitelj prepovedali „bindiše šproh“, ker ni „nobel“, in gospod, s katerim govori revček, je vendar gosposki oblečen.

Povsod žalosten pogled, povsod tužna nezavednost, vsepovsod sledovi zatiranja in posledica psovke „bindišer trotel“.

Od prvega razreda ljudske šole sama nemščina, če nočemo dati nemškim šolnikom prav, ki pravijo, da je to slovenski pouk, če se uči, da se piše na „tafel“ s „kreide“. Vsa pisava je gotska z nemškimi kurentnimi črkami, tako da otroci latinskih črk večkrat niti ne poznajo ne. Povsod kesneje pri uradih z najnižjim uslužbencem sama nemščina in vedno zaničevanje, če je ne umeš!

Ob taki dosledni nemški vzgoji se nikakor nimamo nadejati drugačnih razmer. Saj imamo prilike, da opazujemo celo tostran Karavank hitri proces raznarodovanja s pomočjo gotice in doslednega nemškovanja. Če se to dogaja pod kranjskim deželnim šolskim svetom, koliko lažje je to še le na Koroškem. Saj je pri nas vendar slovenska večina v šolskem svetu!

Res tužna sedanost, še bolj tužna prihodnost; saj mi niti na Kranjskem ne vidimo ničesar! Samo površen pogled na učni red naših ljudskih šol, še bolj pa pregled beril in spisov učnih knjig nas poučijo, da se pri nas vzgajajo tudi po slovenskih ljudskih šolah pač dobri Av-

LISTEK.

Zobobol ob uri Kristove smrti.

Leonid Andrejev.

Onega groznega dne, ko se je zgodilo ono strašno, in je bil križan na gori Golgati sredi razbojnikov Jezus Kristus — onega dne so boleli jeruzalemskega trgovca Ben Tovita neizmerno zobje že od zgodnjega jutra. Bolečine so pričele večer prej; v desni čeljusti ga je lahko vznemirjalo. Predzadnji kočnjak se mu je zdel malo dvignjen, in če se ga je dotaknil z jezikom, je povzročilo to nove bolečine. Po večerji pa je zobobol jenjal popolnoma. In Ben Tovit, ki je zamenjal tega dne svojega starega osla z novim in krepkim, je docela pozabil na svoj zob. Pomiril se je, postal je židane volje in se ni zmenil za slutnje, ki so mu obetale zlo.

Trdno je spal vso noč, ali preden se je pričel svetlikati dan, ga je že nekaj vznemirjalo; zdelo se mu je, da ga kliče nekdo na prav važen pomenek. In ko se je jezen prebudil, so ga boleli zobje iznova. Prav hudo so ga boleli, šlo mu je skozi kosti in mozeg. Usta in cela glava, vse je bilo razboleno, kakor da ima v ustih na ti-

soče ostrih, žarečih igel. Ali ga boli samo en zob ali več, se ni dalo razločevati. Iz prstene posode vzame v usta požirek mrzle vode — divje bolečine so ponehale za hip, v zobeh je nekaj utripalo in ti občutki so bili napram prejšnjim celo prijetni. Ben Tovit leže nazaj v posteljo, spomni se novega osla, premišljuje, kako bi bil srečen, če ne bi imel tega zoba in v tem je že hotel zaspati. Ali voda v ustih se je ogrela — in čez pet minut so se bolečine vrnile, še mnogo hujše nego prej. Ben Tovit je sedel na postelji in se gugal semintja kakor nihalo na uri. Ves obraz se mu je skrčil, nos je obledel samih bolečin in napravile so se na njem mrzle potne srage. Tako se gugajoč, stokaje zaradi pekočih bolečin, je videl vzhajati prve žarke onega solnca, ki mu je bilo usojeno, da vidi Golgato in troje križev na njej in potem zaradi žalosti in groze ugasne.

Ben Tovit je bil dober, pošten mož, ki ni mogel prenašati nič krivičnega. Ali ko se je njegova žena zbudila in komaj je odprl usta, že jo je prav neprijazno ošteval in se pritoževal, da ga puste samega tuliti in se zvijati bolečin liki šakal. Potrpežljivo je prenesla žena vse očitke, saj je vedela, da ne izvirajo iz zlobe. Prinesla mu je rajši vsepolno zdravil: očiščeno blato podgane, ostro škorpjonovo polivko in kosčke razbitih tabel, na katerih je imel Mozes

zapisane božje postave. Podganino blato je potolažilo bolečine, pa samo za trenutek, pravtako polivka in škindre Mozesovih tabel. Toda vsakikrat so nastopile kmalu bolečine še hujše nego so bile prej. Kadar je zobobol malo jenjal, se je Ben Tovit hitro domislil kupčije z oslom. Če pa so postale bolečine hujše, je ječal, se jezil nad svojo ženo in grozil, da si razbije glavo ob zid, ako zobobol ne pojenja. Ves čas je hodil po strehi svoje hiše semintja, z enega ogla na drugega, samo na kraj ni hotel, ker se je sramoval, da bi ga kdo ne zapazil, kako obilo ima povito glavo v razne cunje. Nekolikrat so pritekli k njemu otroci in mu v naglici pripovedovali nekaj o Jezusu Nazarenskem. Ben Tovit jih je mirno poslušal nekaj hipov z nakremženim obrazom, nato je udaril z ного ob tla in zapodil deco. Bil je dobra duša, ljubil je otroke, zdaj pa se je razjezil, da ga nadlegujejo s takimi nezmisljivimi pripovedkami.

Jezilo ga je tudi, da so se nabirali po cestah in strahah ljudje. Vsi so gledali nanj, ker je imel povito glavo kakor ženske.

Že je hotel doli, ko mu pride nasproti žena: „Poglej, tam peljejo razbojnike. Morda te to razvedri.“ „Prosim te, pusti me v miru. Ali ne vidiš, kako zelo trpim?“ jo je zavrnil Ben Tovit jezno. Toda v besedah njegove žene je ležalo nekako nejasno obetanje, da bi morda

striji, a o narodnosti čujejo le razen učnega reda tuintam kaj od zavednega učitelja.

To premajhno in premalomarno upoštevanje nacionalnega momenta na eni strani, in dosledno in sistematično raznarodovanje na drugi strani pa nam more pojasniti tudi nekoliko žalostno dejstvo, da se morajo koroški Slovenci resno bati za edini svoj mandat, dasi je v slovenskem volilnem okraju na Koroškem razmerje Nemcev proti Slovincem po uradnem štetju enako 1:5. Res je, da so politične strankarske razmere za Slovence v tem okraju neugodne, res je pa še bolj, da je nevarnost zaradi nezavednosti in glasovite koroške specialitete „deutschgesinnter Slovence“ posebno velika. Tudi maloštevilni kranjski Slovenci v tem okraju ne morejo biti primeren kvas za rast narodne zavesti, kakor nam pričajo gorenje opazke.

Učinki te sistematične germanizacije, ki je vedno združena tudi s svobodomiselnostjo, pa se kažejo tudi na drugih poljih. „Mohorjeva družba“ je od 6440 članov izgubila v pretečenem letu 270 članov. V posameznih dekanijah jih je do polovice manj kot prejšnje leto! Ne moremo dolžiti samo duhovščine, da bi bila malomarna in zaraditega kriva tega nazadka, dasi bi niti ne smela priti v razgovor. Vendar pa ne moremo imenovati delovanja duhovščine narodnega, če se ozremo na konkurenčno nemško „Jožefovo družbo“, za katero slovenski duhovniki z isto vrnemo pobirajo, kot za slovensko Mohorjevo.

S tem se dotaknemo velike rane na životu koroškega slovenstva in vsega koroškega vprašanja. Ne odrekamo narodne navdušenosti, tudi ne docela narodne značajnosti koroški duhovščini, ki se v svoji splošnosti vendar še jako mnogo razlikuje od naše kranjske in štajerske. A nekaj ji odrekamo: narodno odločnost in radikalnost. Stan je, ki jih ovira, to je gotovo; katolicizem in hierarhija je nad narodnostjo. A če bi bili bolj narodni in radikalni ter manj klerikalni, ne bi bili zastavili pota in udušili že a priori kal vsakemu nekoliko svobodomiselnemu nastopu mož, ki niso bili vezani s tonzuro in kolarom, in ki bi zaraditega svobodneje in odločneje delovali. Le pomislimo na Legatov nastop in na teroristični pritisk duhovščine tedaj! Iz gorenjega se pa tudi razvidi, da docela nedostaja koroški duhovščini dalekovidnosti in politične samostojnosti. Naj se nam ne reče, pogledajte na društva, na shode, ali jih niso organizovali duhovni, ali jih ne drže po koncu edino duhovni? Istina, pa kje najdete pri teh pojavih kaj modernega, času odgovarjajočega? Pri par veselicah v letu s petjem, tombolo in morda šaljivim ali reakcionarnim nagovorom stoji še dandanes vse društveno življenje.

Znano nam je samo dvoje častnih izjemnih pojavov na Koroškem, t. j. nameravana ustanovitev šole v št. Jakobu v Rožu in društvo „Drava“ v Beljaku. V resnici obudovanja vredna vztrajnost župnika Rožuna nam kaže, koliko bi se moglo in kako bi se moglo začeti in ustvariti v resnici narodno delo trdne, trajne veljave. Seve bo ravno ta šola tudi večni spomin malomarnosti osrednjih Slovincem, saj je ves denar nabral Ražun skoro izključno med Korošci.

Drugo društvo „Drava“ je pa zopet žalosten svedok smiselne in nesamoljubne koroške politike. Celovško vodstvo je dosledno preziralo in prezira to velevažno, res na moderni podlagi zasnovano društvo. Duhovščini na čast bodi povedano, da tudi sodeluje pri tem društvu.

Pa to je tudi vse! — Mnogo teme, še več mraku in malo svetlobnih žarkov.

In naša krivda na teh tužnih koroških razmerah ni majhna...

vendar pomagalo. Šel je na kraj strehe. Glavo je sklonil na stran, z roko si je podpiral v lice. Vtisk, ki ga je napravil, je bil silno žalosten. Gledal je čez ograjo na cesto.

Po ozki navzgor se vzpenjajoči cesti se je pomikala neizmerna množica ljudi v velikem neredu. Dvigali so prah in kričali vmes. V njih sredi so stopali možje počasi zaraditeže križev, ki so jih imeli naložene na hrbtu, in nad njimi so švigali biči rimskih vojakov liki črne kače. Eden sredi njih, z dolgimi, plavimi lasmi, v raztrganem in krvavem kitonu (nekaka spodnja suknja, kakor so jih imeli stari Grki) se je izpodtaknil ob kamen, ki mu ga je vrgel nekdo pod noge, in padel črezenj. Krik je postal glasnejši in množica se je vsula po njem kakor pestra morska voda. Ben Tovita je strznilo po životu v tem hipu — bilo mu je, kakor da mu je porinil nekdo žarečo iglo v zob in jo v njem zasukal. Zastokal je: „U, u, u“ in stopil od ograje nazaj, prezirljivo, nebrižno razsrjen.

„Kako kriče“ je dejal. In v mislih je videl široko odprta usta brez zobobola. Zavidal jih je. Kako bi zakričal tudi on, da nima takih bolečin v zobu. Pri teh mislih ga je zbolelo še hujše. Gugal se je z obvezano glavo semintja in tulil venomer: „U, u, u...“

„Pravijo, da zdravi slepce“, je pričela žena, ki je ostala pri ograji, zalučala tja kamenček, kjer se je

Politični pregled.

Cesar in Hrvaška.

Poročali smo zadnjič, da je sprejel cesar kot ogrski kralj predsedstvo hrvaškega sabora v posebni avdijenci.

Ali cesar je bil jako nemilosten in izrazil svojo grajo hrvaškim možem, ki jih je vodil zagrebški odvetnik, predsednik srbske samostalne stranke, dr. Medaković.

Zakaj?

Boji s Kuhen Hedervarijevim vladnim sistemom so spravili mnogo oseb v zapletene afere, katerih nekaj še danes ni rešenih. Tudi v zadnji volilni borbi je zadelo mnogo pristašev reške resolucije, ki so stali v boju proti madžaronom, preganjanje in morali se bodo zagovarjati še pred sodiščem. Za vse te je zahteval v eni svojih sej hrvaški sabor popolno pomiloščenje.

Pokojni biskup Strossmayer je bil znan, kako silno se je prizadeval, da bi uvedel v katoliško cerkev na Hrvaškem slovansko bogoslužje. Po njegovi smrti so mislili vladni krogi na Ogrskem in v Vatikanu, bo ponehala tudi ta zahteva.

Ali prav minule tedne so zborovali jugoslovanski škofje v Dalmaciji glede uvedbe glagolice v katoliški cerkvi in zopet je poslal ob tej priliki hrvaški sabor temu sestanku brzojav, v katerem izraža željo, da se izreko škofje za glagolico.

To dvoje je dalo vladarju — ki ga je poučil nekaj dni prej o hrvaških razmerah ban Pejačević — povod, da je izrazil svojo nejevoljo Medakoviću in drugovom tako, da ni obrnil samo zagrebško nego vso pozornost monarhije nase.

Da je naš vladar kratko navezan, zlasti kadar gre za Jugoslovane in da ni posebno izbirčen, kako naj manifestira svojo nevoljo, nam ni znano samo od vojaških manevrov pri Belovaru na Hrvaškem leta 1888., ko je nastopil na znani način proti biskupu Strossmayerju; tudi ob drugih primerih ni prikrival, kdo mu je izmed Jugoslovanov drag in kdo ne.

Vprašanje je seveda, kako si misli dinastija Habsburžanov utrditi zaupanje baš v tako vročih krajih kakor so naši južni. Na način kakor proti Strssmayerju, Medakoviću itd. prav gotovo ne.

Sicer pa, čemu si belimo s tem glave — mi?

Volilni boj v Avstriji.

Komaj še dva meseca in pred nami leži lista poslancev nove zbornice, ki bo prvič voljena na podlagi splošne in enake volilne pravice.

Povsod vlada živahno življenje, volilna borba se je pričela na celi črti. Po tri, štiri, pet in več kandidatov si stoji v mnogih krajih nasproti. Vobče lahko rečemo, da šteje danes lista kandidatov 2000 mož. Ah, in le četrtini bo mogoče ustreči!

Od posameznih strank imajo največ upanja na ogromno večino glasov socialisti, če tudi število njih mandatov ne izpade sorazmerno številu dobljenih glasov. Največ mandatov si prisvoji seve klerikalna stranka, ki nastopa pri raznih narodnih in po raznih krajih različno. Na Kranjskem kot S. L. S., na Štajerskem kot „Kmetška Zveza“, na Nižavstrijskem kot „Krščankosocialna“ itd. Obleka druga, telo isto.

Ker je gotovo, da bo imela prihodnja zbornica največje množice poslancev klerikalne stranke, je naravno, da si tudi vlada išče simpatij pri njej — saj se bo morala opirati na njo kot večino. Tudi dr. Šusteršič je to napovedal: vlada bo morala postati tistega mnenja, katerega bo večina. In možu niti ne moremo oporekati.

Vlada se na to svojo nalogo že zvesto pripravlja; izdajatelj dunajskega krščankosocialnega glasila Vergani je postal nedavno tega cesarski svetnik; vodja volilnega boja te stranke, nekoč neznan knjižnični uradnik dr. Gessmann je postal dvorni svetnik; glavni protektor klerika-

pomikal Jezus, ki so ga spravili udarci biča zopet na noge.

„Seveda! Moj zobobol naj ozdravi“ je odgovoril Ben Tovit porogljivo in razdražen, v notranjosti je še pristavil: „Kak prah delajo. Kakor čreda govede. Vse bi bilo treba nagnati s palico! Pelji me doli, Sara!“

Žena je sklepala prav: Pogled na to množico je Ben Tovita nekoliko razvedril. Morda je tudi podganino blato nekoliko pomagalo. Tovit je zaspal. Ko se je prebudil, so bolečine že skoro docela nehale. Samo na desni strani ga je bolela oteklina, majhna, da jo je bilo komaj opaziti. Žena mu je dejala, da se je nič ne vidi, ali Ben Tovit se je zvito smehljaj: vedel je, kako dobro žensko ima in kako rada mu pove kaj prijetnega. Prišel je njegov sosed, strojar Samuel in Ben Tovit je šel z njim, da mu pokaže novega oslička. Ponosno je poslušal slavospev nanj in njegovo žival.

Ker je Sara ves čas prosila, so šli vsi trije na pot, da si ogledajo križane. Med potjo je pripovedoval Ben Tovit, kako ga je pričelo sinoči trgati po zobeh, kako so nastajale bolečine vedno hujše, dokler ga niso prebudile. Da poda svojemu pripovedovanju še zunanji izraz, zamizi z očmi, napravi prav razbolen obraz, zmaje z glavo in zastoka. Sočutno maje sivobradata Samuel s svojo glavo in pravi:

lizma v Avstriji, princ Liechtensteinski je postal deželni maršal na Nižavstrijskem; dr. Lueger postane kmalu ekscelenc in njegovemu sodruhu dr. Pattaju se odpira pot do justičnega portfelja itd.

Tudi v slovanskih deželah izide iz volilne borbe mnogo klerikalnih poslancev. Na Slovenskem smo si o tem že itak na jasnem; v Galiciji delujeta neumorno pri poljskih kmetih za klerikalni centrum z velikim uspehom oba papeževa prelata Stojalovski in Pastor; na Moravskem so klerikalci že pri lanskih deželnozborskih volitvah iztrgali Mladočehom mnogo mandatov.

Stojimo sredi volilnega boja in že vemo, na katero stran pade moč.

Ruska дума.

Z velikim zanimanjem sledi vsa javnost dogodkom, ki se imajo vršiti prav kmalu v Peterburgu. V eni izmed palač tega komaj sto let starega mesta zborujejo poslanci druge dume. Morda je prav od njih odvisna usoda države, carja, njih postopanje bo morda odločilno za evropski mir. Zakaj ne da se tajiti velikih posledic, ki jih je imelo rusko revolucionarno gibanje že sedaj na vso zapadno Evropo.

V dumi si stojita v glavnem dve veliki stranki nasproti: vladna in protivladna. Slednja je močnejša — ali tudi je moč država, opirajoča se na stare navade, vkoreninjene šege in ogromno vojaštvo: ta sila je prevelika, da bi jo že v prvem napadu bilo mogoče streti v prah, kakor se je zgodilo nekoč s pariško bastiljo. Padec prve dume je priča tej trditvi.

Ko je bila sklicana prva дума, je kipel v sreih svobodoljubnih Rusov. Prepolne optimizma so bile njih duše. Tista podoba, kakor ona, ko je peljal pop Gapon delavske mase pred carski dvorec. S puškami in sabljami so odgovorili milost in pravica prosečim: z nagajkami so nagnali maso ljudstva, ki je nosila svete podobe in banderca. Verovali so v suverenstvo ljudstva, katerega govorniki so bili oni, poslanci prve dume. In kar je zahteval narod, so zahtevali tudi poslanci: дума je bila razpuščena in razpisane so bile nove volitve.

Vlada se je sicer v svojem računu jako zmotila, opozicija je danes mnogo močnejša, ali tudi ta opozicija uvideva, da je treba politikom premetenosti in diplomacije. Ako ni mogoče ljudstva spraviti v odprt boj proti vladi na celi črti, tudi oni ne morejo skozi zid.

Odtod mnenje večine listov, da je pričakovati na uspešnejše delovanje v drugi ruski dumi, nego je bilo v prvi. Vlada in opozicija imata drug pred drugim strah, respekt. Nihče ne more iziti premagan; zmaga enega bi pomenila nedogledne posledice. Proti večini ne bo mogoče vladati; vladi zopet ne bo mogoče nemo pritrjevati njenim načrtom.

Zdi se, kakor da se nahaja danes vlada že na potu nazaj; zdi se, da počasi odjenjuje. Premeteno sicer, da zakrije s tem svojo onemoglost. Ruski državni krogi vedo pa tudi dobro, da je дума porok za gospodarski razvoj dežele; brez dume ni mogoče dobiti niti vinarja novega posojila, ki si ga morajo kmalu najeti, ako nočejo napovedati krize v državi.

Na levisi sede razen kadetov tudi socialistične struje; vseh skupaj blizu sto. Kam se nagnejo le-ti? Roko v roki z vlado ne morejo — kam torej? Če se odcepijo kadetje od njih in postanejo vladi prijazna stranka — kar se zdaj že precej opazuje, četudi so nekateri kadetje obsedeli na svojih stolcih, ko je zaklicala zbornica carju običajni trikratni Zdravstvuj — je potisnjena s tem levica na še bolj skrajno stališče. Zbližanje s kadeti jim vzame nekoliko bojne ostrine; ločitev od kadetov jim odvzame vse obzirnosti.

Naravno, da vlada spričo tako zamotanih razmer v vseh krogih prav živo zanimanje, v kateri smeri se odigra parlamentarno delovanje nove dume.

„Aj-aj-aj! Kako to boli!“

Ben Tovit je bil zelo zadovoljen, zato je svoje pripovedovanje ponovil. In tako je prišel v pogovoru tudi na oni čas, ko ga je pričel boleti prvi zob, spodaj na levi strani. V živem pogovoru dospejo na Golgato. Solnce, ki je bilo obsojeno, da sveti na zemljo tudi tega groznega dne, je že zatonilo za bližnjimi griči in tam daleč na zapadu se je svetlikala živordeča maroga, liki dolga krvava lisa. Na vrhu gore pa so bili videti nejasni obrisi treh križev. Na vznožju srednjega so se svetlikale v polutemi belo oblečene postave. Klečale so na tleh.

Ljudstvo se je že davno razšlo. Zmračilo se je. Le lahko so plavale Ben Tovitove oči po križanih. Okrenil se je, prijel svojega soseda pod pazduho in šel nazaj domov. V sebi je začutil nenavadno zgornost in zato je pripovedoval povest o svojem zobobolu do konca. Tako so se bližali svojemu domu. Med pripovedovanjem svojega soseda, ki je venomer nalašč stokal in delal obraz, kakor da ga mučijo še zdaj bolečine, je delal Samuel ves čas primerne opazke sočutja — iz puste, kakor osmojene ravnine pa se je dvigala kot iz globokih rovov temna noč, kakor da je hotela skriti ta veliki zločin, ki se je izvršil na zemlji, pred nebeškimi očmi...

Poljaki in Ukrajinci.

Stradanje ukrajinskih visokošolcev v lvovskih zaporih je bil dogodek, ki bo pomemben za vso bodočnost Galicije in Bukovine. Junaški nastop ukrajinskih akademikov je dal novim tisočerm že omahljivim po deželi nov pogum, novo veselje do boja z vlado in njenimi zavezniki: poljsko zlahto.

Avstrijska vlada je namreč izročila Ukrajince — kakor jih imenujejo še drugače: Rutence, Maloruse — poljski zlahti na milost in nemilost, samo da je šla skupina teh poljskih poslancev v državnem zboru za vlado in njene zahteve čez drn in strn. Zagotovila si je s tem pomoč Poljakov. Zato vidimo tudi res poljske poslance vedno roko v roki z vsakokratno vlado; kadar je bilo treba, tudi proti drugim Slovanom. Vlada je zato Poljake vedno bogato nagradila. Posadila jih je na najvišja državna mesta. Postali so ministri, visoki uradniki v ministrstvih itd.

Seveda so zato počeli Poljaki v Galiciji, kar so hoteli: zlahta je imela prvo besedo pri okrajnih glavarstvih, sodnijah in podobnih oblastih. Ukrajince torej ni prišel nikjer do svoje pravice.

Kakor delajo Nemci pri nas in na Češkem, tako so delali Poljaki v Galiciji. Ljudsko štetje nam je sijajen dokaz raznaroditve Ukrajincev:

	Ukrajincev	Poljakov
leta 1851:	2.441.771	1.994.802
leta 1900:	3.074.449	3.988.702.

Poljska zlahta daje ukrajinskemu kmetu po 50 do 60 vinarjev na dan za opravljanje najtežjih poljedelskih opravil, in če kmetje štrajkajo, kakor se je zgodilo letos, odvedo žandarmi in vojaki štrajkujoče kmete na ukaz zlahte v zapor! Mesto pomoč v boju proti kmetiskim izkoriščevalcem — ječo. Na stotine kmetiskih shodov je vlada, ki je v Galiciji v rokah zlahte, prepovedala. Tako je na pr. okrajni glavar Budsky iztaknil za dan, ko so imeli napovedan ukrajinski kmetje shod, da je v tem kraju nevarna epidemija. Zato je ukrajinski shod prepovedal — za drugi dan pa je dovolil prav tam poljski in dva dni potem naznanjeni ukrajinski shod zopet prepovedal. V Tarnopolskem okraju so bili prepovedani kratkoma vsi ukrajinski shodi. Na stotine shodov v okrajih Bibrka, Stanislav, Sambir, Nadvirna, Zališiki, Rava ruska itd. je bilo prepovedanih, češ, da so škodljivi javnemu blagru; prav tam pa so smeli biti taki shodi, ki so jih sklicevali Poljaki.

To je seveda samo lahna poteza sence, ki zakriva danes Rdečo Busijo — kakor se imenuje ukrajinski del Galicije — da ji ne sije solnce svobode.

Spričo teh nepobitnih dejstev so nam tudi rabuke na lvovski univerzi umljive. Divjanje ukrajinskih študentov nam je tembolj umljivo, če pomislimo, da je poljska zlahta pred leti enakopravnost Ukrajincev s Poljaki na tem vseučilišču kar črtala brez drugega povoda, kakor zatreti Ukrajinski narod.

Spričo zadnjih dogodkov na vseučilišču — poljski študentje so pometali vse ukrajinske iz poslopja — so se zavzeli vsi ukrajinski krogi odločno za novo ukrajinsko vseučilišče. Tej zahtevi se seveda poljska zlahta in njeni pobratimi, Vsepoljaki pod vodstvom profesorja Glombinskega — prvi pod vodstvom ciničnega grofa Dzieduszycekega (= Džidušicekega) — upirajo s vso silo.

Pri tem se spominjamo nehotne na naslednje dejstvo:

V Varšavi je danes ruska univerza, dasi študira na njej največ Poljakov. Ti Poljaki so prosili vlado, naj spremeni varšavsko vseučilišče iz ruskega v poljsko. In kaj so storili ruski visokošolci? Prostovoljno so zapustili varšavsko univerzo, samo da bi ne dali vladi nikakršnega povoda, da bi le-ta odlašala s predavanji v poljskem jeziku.

Taka dejanja morajo vzbuditi v vsakem srečujočem spoštovanje; kar pa počne poljska zlahta in Vsepoljci, le zaničevanje.

Cenjene naročnike, katerim se pomotoma niso poslale vse številke „Nove Dobe“, prosimo naj jih reklamirajo. Naročnino, reklamacije in inseratne stvari blagovolijo naj se pošiljati upravništvu „Nove Dobe“ v Ljubljani. Časniške reklamacije so poštne proste; zadošča, da se napiše na list naslov upravništva, naslov naročnika in številko, ki je kdo ni dobil, ter zažene listek v poštni nabiralnik.

Dnevne vesti

a) domače.

— Ravnatelj Senekovič s prve diž. gimnazije gre, kakor se splošno govori, letos v pokoj. Že sedaj pa delajo z gotove strani na to, da bi prišel na njegovo mesto — Nemeč. In sicer imajo za to mesto izbranega kandidata v osebi prof. Puczo-ka. Že danes opozarjamo slovensko

javnost na pretečo nevarnost. Kratkoma ne pripuščamo, da bi se kar tako pod roko barantalo z mesti, ki pripadajo po vsej pravici edino le slovenskim kandidatom. Iz vsake take, tudi najmanjše stvari, napravimo „državno afero“. Le čuječnosti svoji bomo imeli zahvaliti, ako nas bodo upoštevali naši narodni nasprotniki in — vlada. Ako ta dva zaveznika vidita, da se nihče izmed Slovencev ne briga za slovenske pravice, odločevala bosta le tako, kakor je njima prav. Pred vsem moramo mi znati braniti svoje pravice, potem šele smemo zahtevati od nasprotnika, da nas respektira.

— Splošno žensko društvo je priredilo v nedeljo 10 t. m. jako lep Gregorčičev večer. Otvorila sta ga dva zbora pevskega društva „Merkur“ pod vodstvom g. Sachsa. Gdč. Olga Kobau je čuvstveno govorila od Ksaverja Meškota sestavljeni prolog. Središče vse prireditve pa je bilo predavanje člana „Akademije“ g. Pavla Grošlja o „duševni fiziognomiji S. Gregorčiča“. G. predavatelj, sam pesnik, nam je slikal življenje pesnikove duše. Dve dobi sta, ki jih je strogo ločiti v tem življenju: pesnik Gregorčič z mehko svojo dušo pa visokim poletom preden je zagledala beli dan otrovana kritika duhovnika Mahniča v „Slovencu“ — in pesnik Gregorčič s strtimi krili po tej kritiki. Predavatelj nam je v značilnih potezah in navajajoč neveljive stihe pesnika samega jasno očrtal tako eno kakor drugo dobo sklepajoč, da nam je v Gregorčiču umrl zadnji slovenski guslar. — Glasbeni del Gregorčičevega večera nam je podal še jako lepe točke. Oskrbeli so jih trije gojenci naše „Glasbene Matice“: gdč. Josipina Šušteršičeva, gdč. Ana Kilarjeva in g. dr. Gvidon Serneč. Mnogobrojno navzoče občinstvo je odlikovalo mlade umetnike s šumno pohvalo, ki so jo za svoja iznad diletantstva visoko stoječa proizvajanja zaslužili v polni meri. Svečanostno razpoloženje je vladalo v dvorani. Častilci spomina Gregorčičevega so se razšli z zavestjo, da so na dostojen način podali duška svojim mislim in čuvstvom.

— Poseben vlak priredi „Slovenska Sokolska Zveza“ k V. vseokolskem zletu v Prago. Ravnateljstvo drž. železnice je že dovolilo prireditve tega vlaka, ki pojde iz Ljubljane v petek 28. roznika v jutro. Zveza je dosegla tudi jako znižano vožno ceno: Listek III. razreda za vožnjo iz Ljubljane v Prago in nazaj stane samo okoli 21 kron.

— Z Dunaja na Kranjsko v petih urah. Po južnem Štajerskem in po Dolenjskem so imeli v petek priliko videti velikanski zrakoplov, ki je jadral visoko v zraku z veliko hitrostjo proti jugu. Zrakoplov je bil bel. Razločevalo se ga je s prostim očesom in videlo se je tudi, da je v košu, ki je visel pod balonom, človek. Nad Novim mestom se je balon prikazal ob četrta na dve in je kmalu izginil za Gorjanci. V njegovi višini je moral biti močan veter, in sicer ravno nasproten veter kakor na zemlji. V Novem mestu je namreč takrat pihal prav pohleven južnozahodni veter, dočim je plul balon v južnozahodni smeri. Ob polu dveh popoldne je zrakoplov prišel na Kočevsko in se ustavil v Hohenegu. V balonu je bil neki stotnik, ki se je pripeljal v petih urah z Dunaja v Hoheneg. Stotnik se je odpeljal z večernim vlakom v Ljubljano.

— Iz obrtniških in trgovskih krogov se nam poroča: Pozdravljamo velevažno ustanovitev „Slovenske Gospodarske Stranke“, zakaj že dolgo gojimo željo, da se ustanovi nekakšna gospodarska organizacija. Pod njeno zastavo bi se združevali vsi, ki se danes ogibljuje na vrhuncu stoječih strank. Pri teh nismo našli in ne najdemo pravega zavetišča, izrabljajo nas le za politično orodje egoističnih voditeljev. Narod pa joče v obupu, videč, da se posamezni politični prvaki odlikujejo, oziroma maščujejo v osebnosti drug nad drugim, ne ozirajoč se na usodo tisoče svojih volilcev. O priliki volitev nam kakor običajno vse mogoče obljublajo, po zmagi ali nezmagi pa pozabijo vse. Razen drugih stanov živimo v narodu tudi obrtniki in trgovci, ki se niti ne upamo podati v javno življenje; zakaj kaj nam pomaga tudi politična zmaga, ki nam ne prinaša nobene pomoči. Ako vprašamo obrtnika ali trgovca, za katero stranko je zavzet, ti odgovori: „za nobeno“, meneč če sem „liberalec“ sem zavzrten od „klerikalne“ stranke, in če sem „klerikalec“, me zopet bojkotira nasprotna stranka. Kadarkoli in kjer mu le morejo do živga in če ne trobi v strankin rog, ga obdelujejo v dnevnikih. Saj imata „Slovenec“ in „Slovenski Narod“ ta način bojevanja na svojem maščevalnem programu. Ako si pa hoče kdo kaj nabaviti ali kupiti pri trgovcu ali obrtniku, takrat hitro pozabimo, da smo Slovenci in da bi nam morala biti sveta stvar, da podpiramo domačina, ne pa kakega privandranega krščenega žida in narodnega nasprotnika! Nastati mora gospodarskonarodna organizacija. Vsikdar in povsod se je ravnati po geslu „svoji k svojim“, ker le tako bo mogoče napredujočim tujcem zabraniti njihovo pot po slovenski zemlji. Ne pustimo se za par vinarjev konkurenčne cene prodati! Ako se bomo ob potrebnostih ozirali na domačo obrt in trgovino, bomo storili in popravili mnogo zamujenega, zakaj povzdignili bomo domačo slovensko zatirano obrt in trgovino. Delajmo nasprotno, in neizogiben je narodno-gospodarski pogin na domačem ognjišču. Omeniti še moramo, da so si naši obrtniki osobito posamezniki po svetu pridobili dovolj strokovne izobrazbe in praktične

izvežbanosti; seveda, če jim ne zaupate naročil, ne morejo pokazati svojih zmožnosti. Odločno pa zavračamo vsakršna očitanja, da nismo svojega poklica zmožni in izvežbani v svoji stroki. Vsega ogorčenja vredna je n. pr. razen mnogih drugih primerov ta, da je v Ljubljani slovenska gospodarska družba ustanovila veliko podjetje, za katero je nastavila za vodjo nemškega brata. Naši dnevniki mu pojo največjo slavo, razen tega pa vživa za svojo plačo precejšnje število slovenskih grošev! In če pomislimo, da je prav tisti german v zeleni Štajerski občutno kaznoval vsakega svojega uslužbenca, ki je spregovoril kako slovensko besedico, da je bruhal žveplo in ogenj, ko je bil našel Ciril in Metodove užigalice — moramo imenovano družbo le obžalovati, da odda tako bogato mesto najhujšemu narodnemu nasprotniku. Gotovo bi bilo najti za tisto podjetje domačega strokovnjaka! Dokler nismo Slovenci zavedni in gospodarsko združeni, preti nam še hujša nevarnost. Zato nam je potrebna, kakor že prej rečeno narodna organizacija. Opuštimo medsebojno sovraštvo in bratski spor. Blizajo se ljubljanske občinske in državnozbornske volitve. Napovedujejo ljut boj. Radovedni zremo v prihodnost, kaj nam prinese? Zdaj imamo priliko, zato zagotavljamo mi obrtniki, trgovci in zavedno meščanstvo, da se podamo le takrat na volišče, če nam postavite kandidate, ki jih poznamo kot značajne Slovence in narodno-gospodarsko izobražene može, ki ne bodo koristolovci! Postavite nam može meščane, ki poznajo narod in njegovo gospodarsko stališče. Dela je mnogo. Vse za narod z geslom „Svoji k svojim!“

— Kidanje in odpeljavanje snega iz mesta. Letošnje zimo je izdala doslej mestna občina ljubljanska za kidanje in odpeljavanje snega iz mesta 23.163 K 43 vin. Ker je dovolil občinski svet v to svrhu le 8000 kron kredita, je le-ta že za 15.163 43 vin. prekoračen.

— Volkovi na Kranjskem. Štiri volkove se videli ljudje konec minulega meseca pri dolu v Trnovskem gozdu. Prigal jih je glad zaradi prehude zime prav blizu vasi.

— Konja je povozilo. V pondeljek preteklega tedna je povozil vlak na Svetju pri Medvodah konja in sani. Konj je gospodarju ušel izpred gostilne in jo potem zavil pri nekem prelazu na železniški tir, kjer ga je zasačil vlak. Bilo je to prav blizu železniškega mostu, ki drži čez Soro. Nesreča se je zgodila pri osebnem vlakcu, ki pelje ob polu 11. uri v Ljubljano.

— Občinske volitve v Grosupljem. Dne 16. januarja t. l. bila je na c. kr. upravnem sodišču na Dunaju razprava o pritožbi I. Rusa in sodrugov v Grosupljem zoper veljavnost zadnjih občinskih volitev v tej občini, pri katerih si je, kakor se govori, župan Košak z nekoliko čudnimi pomočki ohranil svoje mesto. Upravno sodišče je pritožbi ugodilo ter spoznalo, da je bilo zlasti reklamacijsko postopanje popolnoma protipostavno. Vse volilno postopanje se bo moralo torej ponoviti. Utegne se zgoditi, da župan Košak ne zasede več svojega mesta kot župan v Grosupljem.

— Zopet nesreča pod drevesom. Tistega dne, ko se je zgodila nesreča v Kostanjevici kakor smo poročali v zadnji številki, se je prigodil podoben primer tudi na Gorenjskem. Tomaž Šodja iz Česnjice pri Podnartu in njegov sin Jože sta sekala buke. Ko je klesil oče spodnje veje, začela je padati bukev. Sin ga je opominjal, naj se umakne, a zamotan v hosti se ni mogel naglo rešiti. Bukve je padla nanj in mu skoraj polomila hrbet, izbila dva zoba in pretrgala ustnico. Mož se je že tretjič ponesrečil in doslej še srečno preстал.

— Neverjeten čin. Na rešilno postajo v Trstu so privedli v nedeljo ponoči pijanega delavca, ki se je pretepal in mu je nasprotnik ob pretepu skoraj odrezal uho. Uho se je le še nekoliko držalo glave. Ker je zdravnik videl, da se uho ne da prišiti, mu je je odrezal. Ko je pijanec videl svoje uho v zdravnikovi roki, zgrabil je je, zmašil v usta in pojedel, dasi se je zdravnik na vso moč trudil, da bi je spravil iz njega. Kanibala so oddali v bolnico.

— Ko je odhajal od neveste. V pondeljek zjutraj ob 6. uri so našli pri soškem mostu Južne železnice med Gorico in Podgoro težko ranjenega Andreja Pavletiča. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer še živi. Eni trde, da se je ustrelil sam. Res so našli pri njem še eno patrono. Drugi pa trde, da so ga napadli Podgorci ter mu potem vtaknili patrono v žep, da premotijo oblasti. V nedeljo popolnoči je šel od svoje neveste, ki jo ima v Podgori.

— Baron Alfred Moscon pri državnozbornskih volitvah v letu 1901. s 67 glasovi izvoljen poslanecem iz skupine veleposestva, v zbornici član „Zveze ustavovernega veleposestva“ ves čas znan po svojih mislih in dejanjih kot nemški nacionalcec, je postal čez noč — Slovenec! Kako čudodelno ne vpliva želja, dobiti kak mandat. Baron Moscon bi namreč rad kandidiral v brežiškem okraju in ker so v tem okraju slučajno Slovenci je tudi baron Moscon naenkrat Slovenec. On noče kandidirati na programu ptujkega „Štajerca“. Ne! Baron Moscon ve, da tiči za tem slovenskim imenom nemški duh, ki prihaja med slovenski narod le v izdajski suknji: Od zadaj s poljubom a vendar vočični nameri, da stori zlo. Ne — baron Moscon je to grdo manipulacijo uvidel, ogorčen odklanja vsako zvezo z njo in zaradi tega kandidira na resničnem, pravem slovenskem

programu. Toda metamorfoza doslej še ni popolna: Baron Moscon hoče biti Slovenec le zdaj, ko gre za brežiški mandat — v štajerskem deželnem zboru je še zdaj v nemški nacionalni skupini.

— **Stari petaki in petdesetaki** iz leta 1881. in 1884. se morejo zamenjati le še do 31. avgusta t. l. pri glavni blagajni avstro-ogrsko banke na Dunaju in njenih podružnicah.

— **Izpred porote v Mariboru.** Mariborsko porotno sodišče je obsodilo 57 letnega kočarja Jakoba Kranarja zaradi hudodelstva proti pravici, javnega nasilstva in težke telesne poškodbe v šestletno ječo.

— **Priprave za volitve.** Kako naivni — če ne tiči za tem kaka posebna prebrisanost — so nekateri ljudje, nam priča mariborski klerikalni tednik „Slov. Gospodar“, ki tako-le pripravlja slovensko ljudstvo k volitvi: „Bodite vsi na dan volitve modrega duha, ker to je vaša sveta narodna dolžnost.“ — Moj Bog, kje dobimo zdaj človeka, ki bo nepristransko presodil, kdo je modrejši, ta ki voli s „Slov. gospodarjem“ ali oni ki voli baš nasprotno?

— **Zmaga Slovencev.** V Polzeli v Savinjski dolini so pri občinskih volitvah zmagali v vseh treh razredih Slovenci, dasi je nemška stranka napela vse sile, da bi dobila občino v svoje roke. Slovenci so dobili pri volitvah v III. razredu 90 glasov, Nemci 35; v II. razredu Slovenci 37, Nemci 6; v I. razredu pa Slovenci 11, Nemci pa 3 glase.

— **Narodna Stranka za Štajersko** nastopa jako agilno. V mnogih krajih se je že ustanovilo lokalne odbore, svoj glavni veliki zaupni shod pa ima v Mariboru na prihodnjo nedeljo, dne 24. t. m. Na tem shodu zavzame stranka svoje končno stališče napram bodočim državnoborskim volitvam. — Ta stranka ima jako težko stališče spričo zastrupljenosti naše politične javnosti, in je izpostavljena najraznovrstnejšim napadom. Zlasti kmečka zveza, katere dušni oče je mladi, a jako prebrisan duhovnik Korošec, porablja vse mogoče pomočke, katerih zvitost in lokavost je včasih res občudovanja vredna, samo da ubije Narodno Stranko. Docela naravno je torej, da sta si tudi glasili obeh strank — narodne in klerikalne — vedno v lasih. Zadnja številka „Slov. Gospodarja“, glasilo Korošca, govori in napada prav na vsaki strani Narodno Stranko; nič manj nego 14 notic v skupni dolžini 2 metrov in 82 cm je naperjenih proti „Narodnemu Listu“ in možem, ki stoje za njim. Kako drugače naj pač merimo te napade, ako ne po vatlih?

— **Na postaji v Ljutomeru** se nahaja uslužbenec, ki ne razume niti besedice slovenski. In ta človek posluje tudi pri blagajni. Naši Ljutomerčani prenašajo to tako mirno, kakor da bi moralo biti tako. Tudi napis na postajališču blešči se le v nemščini.

— **Hudo se je poškodoval** pri zidanju nove predilnice v Ajdovščini delavec Žvokelj iz Dolenj pri Vipavi. Padel je s strehe ter obležal. Morali so ga na nosilnicah odnesti in prepeljati v Gorico v bolnico.

— **Samomor pastirja.** Na Kogu pri Središču (Štaj.) se je obesil v kravjem hlevu 15 letni pastir iz neznanega vzroka. Sodijo, da se je fant igral in poizkusil, kako bi bilo, če bi se obesil, naposled je pa nastala iz igranja resnica. Ko so ga našli je bil še nekoliko živ.

— **Kmeta oropali.** Kmet Anton Mlaker iz Kozminceva, okraj Ptuj, je postal te dni žrtev roparjev. Roparji so ga napadli v njegovi samotni hišici, ga smrtonovarno ranili in nato oropali 700 K, navrh so mu pa še hišo zažgali. Težko ranjeni Mlaker se je z naporom zadnjih svojih sil rešil iz ognja, zunaj hiše se je pa zgrudil. Ko so ljudje prihiteli gasiti, našli so ga mrtvega.

— **Pazite se pri strojih.** Ob prst je prišel v Ajdovščini v tovarni šestnajstletni delavec Janez Vidmar iz Kovka. Po neprevidnosti je vtaknil roko med stroj, ki mu je pa ugrabil k sreči le en prst.

— **Konkurz.** Trboveljsko konsumno društvo je prišlo v konkurz. Govore, daje primankljaja blizu 15.000 K. — Pri konsumu so prizadeti največ socialno-demokratsko misleči delavci. Kaj je vzrok temu konkurzu nam ni znano, vsekakor pa je stvar le obžalovati.

— **Umrl je sin** bivšega državnoborskega poslanca Robiča. 29 letni Adolf je bil na koncu svojih pravnih študij; podlegel je sušici: R. I. P.

— **Velik del trga pogorelo.** Minuli teden je divjal v gornjestažerskem trgu Št. Lambrecht velik požar. Hiše so večinoma lesene in zato se je ogenj naglo razširil. Velik del trga je pogorel. Le neumorni pridnosti požarnih bramb, ki so prihiteli od vseh strani, se je zahvaliti, da ni ves trg postal žrtev plamena.

— **Posledica hude zime.** Gorice ljutomerskih bregov so zaradi hude zime mnogo trpele. Očesa so pozebla in pridelek bo letos slab.

— **Vojaški stan.** Piše se nam: V „Narodnem listu“ čitamo, da so bili bolfenski fantje na naboru v Ormožu.

Pri naboru je bil potrjen v vojake tudi neki Canjko, kot četrti iz te hiše. Pri tem pristavlja „Nar. L.“ „čast tej hiši.“ — Za Boga, kaka čast pa je, plačevati obilega krvnega davka? Tembolj, ker od tega nimamo drugega, nego škodo. Toliko, da poneha tisti neizmerni rešpekt pred vojaško suknjo tudi pri osebah, ki pišejo v „Narodni List.“

— **56 letno učiteljevanje.** V Mariboru je umrl dne 1. t. m. upokojeni nadučitelj Josip Schatz, star 90 let. Učiteljeval je 56 let.

— **Smodnišnica se razletela.** V četrtek zjutraj se je unelo v sušilnici Šalhamerjeve smodnišnice v Spielfeldu na Štajerskem blizu 500 kg smodnika. S strašnim pokom je razneslo vse v bližini in dva delavca sta zletela visoko v zrak. Vsa črna, ožgana, in raztrgana sta padla daleč proč na tla in je bil eden takoj mrtev, njegov tovariš pa je umrl uro pozneje. K sreči so bili drugi delavci ravno odsotni. Pri sv. Ilju in še tudi do tri ure daleč v Jarenini in drugod se je čutil močen sunek zraka in ljudje so preplašeni bežali iz hiš. V Spielfeldu je zdrobilo veliko šip. Še hujša eksplozija je bila pred kakimi dvajsetimi leti, ki je tudi zahtevala še več žrtev.

— **Viktor Kukovec** iz Ljutomera je sprejel kandidaturu socialno-demokratske stranke za Spodnje Štajersko. Kukovec kandidira v mariborsko-ljutomerskem okraju. Kukovec izvolitev mirnim srcem lahko imenujemo pridobitev za ves slovenski narod. Žal, da Slovenci na poslanskih mestih nikdar še nismo imeli svojih najspodobnejših mož.

— **Nemško-slovensko bratstvo v Mariboru.** Krščanski socialisti v Mariboru kandidirajo brivca Kurzmanna. Govori se, da hočejo tudi slovenski klerikalci glasovati za tega nemškega kandidata. In Mariborčanom so včasih vsi drugi Slovenci premalo radikalni.

— **424.480 kron** dolga je vknjiženega na novo „Nemško hišo“ v Celju, ki jo menijo otvoriti v majniku. Seveda se ta Nemška hiša ne more nikdar tako povzdigniti, da bi se obrestovale v njo vtaknjene vsote.

— **Slovenska zavednost.** Iz Slovenjega graeca prihajajo obupni glasovi glede zavedanja slovenske narodnosti pri raznih slojih in posameznih činiteljih, ki bi morali biti kot vzgled tudi drugim. Ali večina teh voditeljev se „Narodnega doma“ daleč ogne, dočim obiskuje najzagrizenejšo nemčurske trgovce in gostilničarje. Pri slovenskih prireditvah ti gospodje skoro vsakokrat izostanejo, a na nemških veseljih jih najdeš povsod. Za narodne prireditve se mnogi gospodje ne zmenijo, pač pa bi radi pometali z drugimi. O potrebi razširjave narodne trgovine naši voditelji radi govore, a govore tako, da s tem le škodujejo podjetju. Sami dajo najslabši vzgled. — Ni tako samo v Slovenjem graecu nego še po drugih vaseh, trgih in mestih Spodnje Štajerske tudi. Boj proti samomorilstvu je še mnogo bolj potreben, kajti kako naj zmagujemo proti nasprotniku, če so v naših vrstah kilavi in šepavi ljudje? Boljša najmanjša a samozavestna truma nego taka perzijska vojska.

— **Ponemčevanje.** Poslanec Wastian je interpeliral nekoč, češ da se finančne straže na Spodnjem Štajerskem poslovenjujejo. In glej, takoj je pričela pihati iz Graeca druga sapa. Začeli so pošiljati v Maribor in druge slovenske kraje paznike in nadpaznike, ki ne znajo niti besedice slovenski. Tako sta pred kratkim prišla dva nadpaznika, oba trda Nemea — v Maribor. Finančne straže nadkomisar Tuma v Mariboru je že itak trd Nemea, istotako višji respicijent Seemann. Pri uradih finančnega okrajnega ravnateljstva uraduje se tudi vse nemški, preiskovalec v pristojbinskih, stvarih finančni tajnik dr. Stiebler, ne razume niti besedice slovenski.

— **Veleposestniki in kmetje.** V zadnjem času se je oglasilo na Štajerskem že več grofov in baronov, češ da hočejo kandidirati na kmetem programu. Kako kaže in si misli veleposestniški agrarec svojo ljubezen do kmetov, nam je jasen vzgled veleposestniški poslanec v štajerskem dež. zboru baron Mayr-Melnhof, o katerem piše Domovina da je pokupil — ne vprašajte kako! — v dolinah Magwiese in Reitingau blizu trga Mauten 26 kmečkih posestev, na katerih je živelo 228 oseb in se je redilo 342 glav goveje živine. Baron rabi velik, skupen lovski revir — kaj mu mar, če gredo vsi ti ljudje po svetu s trebuhom za kruhom! Kmetje čuvajte se volkov v agrarnih ovčjih oblekah!

— **Volitve leta 1865.** V „Slovenec“ čitamo: Če pravi kdo, da se naše ljudstvo od nekdanje briga zadosti za volitve, ga opozarjamo na volitev 16. prosinca 1865, torej pred 42 leti, ko je prišlo k volitvi dež. posl. v Celju izmed 225 volilcev 223, ki so soglasno volili dr. Razlaga. Kaj takega še ni videl svet, če pomislimo, da je volilo petero okrajev v grdem vremenu; 2 volilec sta bila bolna. Dostavljamo še: če je bilo zavedanje državljanov dolžnosti v Slovencih pred 42 leti tako veliko, zakaj smo od tedaj tako silno nazadovali, odkod sedanja mlačnost? Ali niso krivi tega politični voditelji — in, smo mi kaj drugega trdili o prvakah?

— **V najzahodnejši slovenski občini na Koroškem** na Brdu v Ziljski dolini pri Šmohorju so zmagali Slovenci v II. in III. volilnem razredu z veliko večino. Na volišče so prišli domalega vsi upravičenci, in je bila zaraditega volilna borba prav huda. — Na Koroškem je še mnogo občin, ki bi jih pridobili Slovenci s prav majhnim trudom in sistematičnim delom s strani slovenskih voditeljev. Občinskih volitev v Kotmarovasi se n. pr. Slovenci iz gole malomarnosti niso udeležili, dasi je bila zmaga v III. razredu zelo verjetna, vsaj pa mogoča. Slovenski volileci so oddali svoje glasove za nemške kandidate samo zaraditega, ker dobi občina v tem primeru 2000 kron od šulferajna. Če plača občina za šolo že 14.000 kron, bi zmogla tudi teh 2000 kron in treba ne bi bilo izdajati Slovenske stvari! Kdo je kriv takih žalostnih dohodkov? Nepoučeno ljudstvo ne, nego narodni voditelji! Saj je prišlo ljudstvo že tako daleč, da niti slovenski govoriti noče, če sreča tujega človeka, ampak ogovori vsakogar po nemški. Pisatelj teh vrstic je imel lani priliko potovati okrog Brda pri Šmohorju, kjer so bile omenjene volitve, a vsak pozdrav je bil nemški pri otrocih in odraslih. In tako je povsod — skoro povsod!

— **Corrigendum.** V našem zadnjem uvodnem članku je napravljenih več tiskovnih napak. Popraviti hočemo vsaj eno — ostale je itak vsak čitatelj lahko sam korigiral —: Lassalejev klic je bil: „Nihče drug nima pravice, govoriti o pravici, kot stara demokracija“ in ne „... prava socialna demokracija.“

b) tuje.

* **Splošno in obvezno obiskovanje ljudskih šol** hoče uvesti rusko naučno ministrstvo, ali ta lepa in vse hvale vredna namera ima razne zapreke. Najprej bi bilo treba 176.000 novih šol; tako v kijevski guberniji 8048, podolski 6750, volinjski 6585, poltavski 6473, hersonski 6119, hermski 5919 itd. Ako se računani za sezidanje ene šole samo 3000 rubljev, bi bilo torej treba za zidanje 176.000 novih šol več nego 500 milijonov rubljev. Kje jih vzeti naenkrat, o tem si sedaj beli lase rusko naučno ministrstvo.

* **V posebni avdijenci** je sprejel minuli četrtek avstrijski cesar kot kralj hrvaški predsedništvo hrvaškega sabora.

* **Krvav dvoboj** na sablje je bil v torek dopoldne na Dunaju med nemškim pisateljem Grünbaumom in nekim ogrskim oficirjem. Pogoji so bili izredno težki: dvobojevanje do onemoglosti enega od obeh, bandaže na vratu, zapestnicah in trebuhu niso bile dovoljene. Ako tudi tretji nastop ne prinese odločitve, imata nastopiti oba s samokresi na 20 korakov in pomeriti v desetih sekundah. Prvotno namenjene težke kavalerijske sablje so bile opuščene kakor tudi dvobojevanje na sunek in udarec. — Pri drugem nastopu je ranil pisatelj oficirja neznatno na desnici, v tistem trenutku udari oficir z vso silo in zadene svojega nasprotnika črez ramo. Grünbaum je hudo, a ne smrtno nevarno ranjen. Povod tej krvavi igri je dal prepir, ki je nastal med obema zaradi neke — tretje osebe.

* **Šolske zdravnike** uvedejo baje v Avstriji. Šolski zdravniki bodo morali nadzirati zdravstveno stanje šolske mladine in jo opozarjati na možne nevarnosti. V ta namen bodo morali pregledovati mladino v šoli in ukrepati, kar je potreba. Šolski zdravnik bo dolžan preiskati začetkoma šolskega leta vse otroke in določiti, kateri naj se oprosti n. pr. telovadbe, petja, ročnih del itd. Med letom bo moral večkrat obiskati šolo in ob nenavadnih nesrečah priskočiti takoj na pomoč. Za te posle se mu odkaže 40 K za vsak razred; ker je v Avstriji okoli 60.000 razredov, bo stala ta nova naprava okoli 2.400.000 K.

Prosveta.

Akademija. Zanimivo predavanje bo v nedeljo, 17. t. m. Kot predavatelj nastopi g. dr. Iso Kršnjavi, profesor na vseučilišču v Zagrebu ter bivši predstojnik naučnemu oddelku na Hrvaškem. Predmet predavanja je „o uplivu frančiškana na prosveto na Hrvaškem“. Tako oseba predavateljeva, kakor predmet predavanja sta torej dovolj zanimiva, da utegneta privabiti mnogobrojno občinstvo v dvorano „Mestnega doma“. Začetek predavanja ob 8. zvečer.

„Slovenske Maticе“ redna odborova seja je danes. Na sporedu je: 1. naznanila predsedstva, 2. potrditev zapisnika o 148. odborovi seji, 3. tajnikovo poročilo, 4. slučajnosti.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovenskih tvrdkah!